ISSN 2078-5119. Теорія і практика викладання української мови як іноземної. 2026. Випуск 20. С. 19–36
Theory and Practice of Teaching Ukrainian as a Foreign Language. 2026. Issue 20. P. 19–36

УДК 821.161.2'243:37.02]»2006/2025»

ДО ПРОБЛЕМИ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ НА СТОРІНКАХ ЗБІРНИКА НАУКОВИХ ПРАЦЬ «ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ» (2006–2025)

Марія Кухарчишин

Львівський національний університет імені Івана Франка
кафедра українського прикладного мовознавства
вул. Університетська, 1, кімн. 233, 79001, Львів, Україна
тел.: 032 239 43 55
ел. пошта: mariya.kukharchyshyn@lnu.edu.ua
https://orcid.org/0000-0003-2314-9601

Адріана Чучвара

Львівський національний університет імені Івана Франка
кафедра українського прикладного мовознавства
вул. Університетська, 1, кімн. 233, 79001, Львів, Україна
тел.: 032 239 43 55
ел. пошта: adriana.chuchvara@lnu.edu.ua
https://orcid.org/0000-0002-4636-9968

Христина Щепанська

Львівський національний університет імені Івана Франка
кафедра українського прикладного мовознавства
вул. Університетська, 1, кімн. 233, 79001, Львів, Україна
тел.: 032 239 43 55
ел. пошта: Khrystyna.Shchepanska@lnu.edu.ua
https://orcid.org/0000-0001-6393-5987

Читачеві запропоновано оглядову працю з методики викладання української мови як іноземної. У статті порушено важливу лінгводидактичну проблему – особливості сучасних методів навчання української мови як іноземної, висвітлену на сторінках збірника наукових праць «Теорія і практика викладання української мови як іноземної» упродовж 2006–2025 рр. Об'єкт дослідження – методи навчання української мови як іноземної. Предмет опису – наукові дослідження та публікації, у яких розглядають методи викладання української мови як іноземної, їх систематизація та характеристика. Джерельна база – статті, опубліковані в збірнику «Теорія і практика викладання української мови як іноземної» за період 2006–2025 рр. У дослідженні публікації згруповано за типами методів навчання української мови як іноземної, проаналізовано застосування аудіовізуального, комунікативного, інтерактивного та цифрового підходів у сучасній лінгводидактиці. Аналіз публікацій у збірнику наукових праць засвідчує послідовну й різноаспектну репрезентацію проблеми методів навчання української мови як іноземної. Аудіовізуальний метод постає як один із найбільш системно розроблюваних: від теоретичного осмислення до широкого практичного застосування з використанням автентичного відеоконтенту та мультимедійних ресурсів, що підтверджує його адаптивність і методичну перспективність. Комунікативний метод, попри варіативність термінологічних позначень, зберігає статус базового підходу в навчанні української мови як іноземної. У сучасних публікаціях його актуалізують через нові форми роботи, зокрема сторителінг, орієнтований на розвиток комунікативної компетентності. Інтерактивні методи представлені як ефективний інструментарій активізації навчальної діяльности та підвищення якости освіти, за умови методично виваженого поєднання з традиційними формами навчання. Цифрові та інноваційні методи пов'язані з розвитком дистанційного навчання й інтернет-технологій; зокрема, метод ментальних карт трактують як результативний засіб візуалізації та структурування навчального матеріалу. Матеріали збірника відображають еволюцію методів навчання української мови як іноземної – від класичних підходів

© Кухарчишин М., Чучвара А., Щепанська Х., 2026

до комплексної системи їх використання, що відповідає сучасним освітнім викликам.

Отже, представлений у збірнику спектр методів реалізується як ефективний дидактичний ресурс за умови методичної компетентности викладача, його здатности доцільно добирати, поєднувати й адаптувати методи відповідно до навчальної мети, аудиторії та освітнього контексту.

Ключові слова: аудіовізуальний метод, комунікативний метод, інтерактивні методи, цифрові методи, сучасна лінгводидактика, викладач української мови як іноземної.

DOI: http://dx.doi.org/10.30970/ufl.2026.20.5110

Формулювання проблеми. Збірник наукових праць «Теорія і практика викладання української мови як іноземної» є фаховим виданням (відповідно до наказу МОН України № 491 від 27 квітня 2023 р.), що сфокусоване на висвітленні оригінальних результатів наукових досліджень, присвячених теоретичним і прикладним аспектам викладання української мови як іноземної. Перший випуск збірника опубліковано 2006-го року з нагоди 10-річчя катедри українського прикладного мовознавства Львівського національного університету імені Івана Франка.

Як зазначено в передмові до першого випуску збірника, передумовами започаткування Міжнародного науково-методичного семінару «Теорія і практика викладання української мови як іноземної», а згодом і однойменного збірника наукових праць стала потреба колективного обговорення проблем викладання української мови як іноземної, об'єднання зусиль фахівців з України та з-за кордону для вироблення національної концепції викладання української мови як іноземної, розширення аспектів її вивчення, підготовки викладачів для роботи в іншомовній аудиторії та привернення уваги державних органів і Міністерства освіти і науки України до проблем викладання української мови як іноземної. Це видання, за словами завідувачки катедри українського прикладного мовознавства проф. І. Кочан, «стало доброю трибуною для обговорення задекларованих у назві проблем» [16 : 116].

Метою ж пропонованого дослідження є систематизація і наукове осмислення досліджень, у яких порушено питання методів навчання української мови як іноземної, представлених у збірнику наукових праць «Теорія і практика викладання української мови як іноземної» впродовж 2006–2025 рр.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Викладач української мови як іноземної забезпечує ефективність навчального процесу. Як зазначає О. Палінська, особистість викладача та його професійні компетенції безпосередньо впливають на успішність занять. Вивчення мови як іноземної виходить за межі граматики чи набору лексичних одиниць: це процес світоглядного характеру, який змушує і викладача, і студента сприймати дійсність крізь призму іншої мовної системи [25]. У контексті формування професійних якостей важливе значення мають поняття *компетенції* та *компетентності*. О. Туркевич аналізує семантику цих термінів у лінгводидактиці. Компетенцію визначено як сукупність теоретичних знань, практичних умінь і навичок, що є метою навчання, тоді як компетентність – це здатність застосовувати сформований мовний досвід у різних комунікативних ситуаціях [29]. Методична підготовка майбутнього викладача української мови як іноземної є невід'ємним складником його професійного розвитку. Як показує дослідження Г. Кузь, спеціальний курс «Методика викладання української мови як іноземної» у системі комплексної навчально-методичної підготовки формує базові практичні навички застосування теоретичних знань. Така підготовка дає змогу філологам-випускникам ефективно

працювати в школах, вищих навчальних закладах, на мовних курсах для іноземців, а також за кордоном. Водночас авторка звертає увагу на прогалину в методичній підготовці філологів, що потребує окремої уваги в освітніх програмах [18]. Окрім того, професійна компетентність учителя-словесника визначає ефективність його педагогічної діяльности та здатність до інноваційного викладання. На думку доктора педагогічних наук І. Кучеренко, професійна компетентність учителя охоплює філологічну (фахову), дидактичну, психологічну, методичну, креативну компетентності та особистісні якості. Особливе значення має *методична компетентність*, яка виявляється у знанні методики навчання української мови, здатності планувати та реалізовувати навчальний процес, застосовувати сучасні технології та інноваційні методи, а також ефективно вирішувати педагогічні ситуації [19]. У статті «Методи викладання мови як іноземної: екскурс в історію» І. Кочан акцентує на тому, що методична компетентність викладача базується на знанні історії методики викладання мови, розумінні еволюції підходів – від класичних (граматико-перекладних) до сучасних методів [14].

Для підготовки висококваліфікованого і вчителя-словесника, і викладача української мови як іноземної важливе поєднання особистісних якостей, компетенцій та методичної підготовки, що забезпечує успішну професійну реалізацію в різних освітніх та комунікативних контекстах.

Об'єкт дослідження – методи навчання української мови як іноземної. **Предмет опису – наукові дослідження та публікації, у яких розглядають методи викладання** української мови як іноземної, їх систематизація та характеристика. **Джерельна база –** статті, опубліковані в збірнику «Теорія і практика викладання української мови як іноземної» за період 2006–2025 рр.

Виклад основного матеріалу. У дослідженні публікації згруповано за типами методів навчання української мови як іноземної, проаналізовано застосування аудіовізуального, комунікативного, інтерактивного та цифрового підходів у сучасній лінгводидактиці.

1. Аудіовізуальний метод – це «метод, що передбачає активне застосування слухових та зорових засобів наочності, які інтенсивно використовують під час тренування мовленнєвих зразків» [17 : 123]. На сторінках аналізованого збірника наукових праць простежуємо послідовне звернення до аудіовізуального методу як одного з ефективних засобів навчання української мови як іноземної, зокрема в контексті впровадження новітніх освітніх технологій.

Б. Сокіл (2007) виокремив найбільш поширені методи вивчення української мови як іноземної та запропонував їх загальну характеристику. Автор розглядає такі методи навчання, як граматико-перекладний, усвідомлено-зіставний, аудіолінгвальний, аудіовізуальний, усвідомлено-практичний і комунікативний, окреслюючи їх місце в системі методики викладання української мови як іноземної. У контексті аудіовізуального методу дослідник виокремлює основні методичні принципи, зокрема принцип опори на розмовне мовлення, принцип усного випередження, принцип функціональности, принцип глобальности та принцип візуально-звукового синтезу [26].

У статті Н. Цісар, О. Ценюх, М. Мерцало, С. Ставничої та К. Скиби (2011) представлено досвід використання різних аудіовізуальних засобів у курсі української мови як іноземної. Метою публікації є демонстрація найчастотніших аудіовізуальних практик у роботі з іноземними студентами та опис етапів їх упровадження в навчальний процес. Авторки розглядають широкий спектр засобів аудіовізуального

методу, зокрема *фотоаудіювання*, *пісні* й *відеокліпи*, *рекламні відеоролики*, *відеопрезентації*, *інтерв'ю*, а також *фільми* й *мультфільми*, і наводять приклади конкретних завдань для різних рівнів володіння мовою. Окремо наголошено на ролі викладача, який має спланувати роботу з матеріалом і забезпечити поетапну організацію заняття, ідеться про методично виважене використання аудіовізуальних засобів [32].

С. Дерба (2011) описує такі аудіовізуальні засоби навчання, як *посібники*, які розраховані на зорове, слухове чи зорово-слухове сприйняття. Вони можуть бути навчальними, тобто містити опрацьований матеріал, спеціально призначений для використання на заняттях із мови (навчальні фільми, кінофільми, ситуативні малюнки, презентації та ін.), і ненавчальними (художні фільми, ілюстрації та ін., спеціально для занять із мови не призначені). Окрім того, аудіовізуальні засоби поділено на групи: *слухові засоби* (фонограми) – звучання мовлення, запис, радіопрограми; *зорово-слухові засоби* (відеофонограми) – кінофільми, відеофільми, комп'ютерні програми; *зорові засоби* (відеограми) – предмети, дії, навчальні малюнки, таблиці, фотографії, неозвучені кінофільми, схеми, друкований текст. С. Дерба, зокрема, зосереджує свою увагу на низці технологій навчання з використанням відеофільмів, окреслює поетапну організацію роботи з ними. Запропонована модель охоплює підготовчий, переглядовий і завершальний етапи та спрямована на формування розуміння змісту, активізацію мовленнєвої діяльности й розвиток продуктивних умінь студентів завдяки виконанню усної та писемної роботи (бесіда, озвучування, переказ, створення власних висловлювань) на основі відеофільму [8].

Подальший розвиток ідей використання аудіовізуальних засобів у навчанні української мови як іноземної засвідчено в публікації Н. Білик і Л. Сухорукової (2011), у якій *відеоматеріали* розглянуто як ефективний засіб формування соціокультурної компетенції іноземних студентів. Авторки наголошують, що відеоматеріали є ефективним засобом стимуляції мовленнєвої та мисленнєвої діяльності студентів; їх розглядають як доцільні для використання на різних етапах навчання української мови як іноземної. Особливу увагу в публікації присвячено використанню відеоматеріалів культурологічної тематики, які авторки пов'язують із формуванням соціокультурної компетенції іноземних студентів як складової комунікативної компетенції [4].

Узагальнювальний характер має праця С. Дерби (2012), у якій аудіовізуальний метод розглянуто як цілісну методичну систему навчання української мови як іноземної. Дослідниця акцентує на його комунікативній спрямованості та інтенсивному використанні зорової і слухової наочности як основи формування мовленнєвих навичок іноземних студентів. Водночас у статті представлено стислий історичний екскурс становлення аудіовізуального методу, пов'язаний із розвитком методики навчання іноземних мов у середині XX ст. та формуванням його психолого-методичних засад. Основою аудіовізуального методу є концепція прямого методу, психологічною – біхевіористична психологія. Аудіовізуальний метод належить до методів навчання з чітко вираженою комунікативною спрямованістю. Запропонована модель навчання передбачає поетапну організацію роботи (представлення, пояснення, закріплення, розвиток), що забезпечує поступовий перехід від сприйняття мовного матеріалу до вільного усного мовлення. Такий підхід концептуально узгоджується з попередньою публікацією авторки та доповнює дослідження, присвячені використанню відеоматеріалів у формуванні мовленнєвих і соціокультурних умінь студентів [9].

У межах аудіовізуального підходу важливе місце посідає використання *ав-*

*тентичних аудіовізуальних матеріал*ів. Огляд цього напряму представлено в статті І. Линчак (2024), проаналізовано становлення й розвиток роботи з автентичним відео в навчанні української мови як іноземної. Авторка зазначає, що залучення автентичних відеоматеріалів має тривалу традицію в лінгводидактиці (від 70–80-х рр. ХХ ст.) і нині набуває особливої актуальности. У праці окреслено широкий спектр жанрів автентичного відеоконтенту – фільми різних типів, відеокліпи, телепрограми, реклами, віртуальні екскурсії тощо як ефективні засоби аудіовізуального навчання та розвитку мовленнєвих умінь іноземних студентів [20].

Про відеоматеріали в навчанні української мови як іноземної йдеться і в публікації О. Шевченко та Т. Лещенко (2025), у якій їх розглядають у контексті технологій інтерактивного навчання. Авторки акцентують на ролі інтерактивних стратегій як чинника активізації навчальної діяльности іноземних здобувачів освіти та важливого елемента професійного розвитку викладача. У межах інтерактивного підходу *відеоматеріали* постають не лише як засіб подання мовного матеріалу, а й як ресурс для організації дискусії, розвитку критичного мислення та формування соціокультурних знань. Особливу увагу присвячено *відеокліпам* (короткої тривалості), які забезпечують контакт із живою, автентичною мовою, поєднання зорового й слухового каналів сприйняття та стимулюють процес говоріння. Робота з відеоматеріалами, за спостереженнями авторок, вибудовується поетапно й охоплює завдання, спрямовані на мотивацію та прогнозування змісту, перевірку розуміння основної інформації, а також на подальшу інтерпретацію та оцінювання ситуації. Такий підхід сприяє розвитку навичок аудіювання, імітації мовлення і формуванню власних висловлювань іноземними студентами вже на початковому рівні володіння мовою. До ефективних аудіовізуальних засобів навчання належать також *мультимедійні презентації*, перевагами яких є поєднання тексту, аудіо- й відеокомпонентів, активізація уваги здобувачів освіти та ефективне сприйняття й запам'ятовування нового мовного матеріалу. Важливим є й залучення іноземних студентів до створення власних презентацій, що сприяє розвитку їхніх творчих здібностей і закріпленню засвоєних знань. Іншим різновидом аудіовізуальних засобів є *віртуальні екскурсії*, які забезпечують наочність, інтерактивність і доступність навчального матеріалу та сприяють формуванню соціокультурної і країнознавчої компетенції іноземних студентів. Їх можна використовувати і фрагментарно, і в межах серії занять, що підвищує зацікавленість здобувачів освіти українською мовою та культурою [33].

До аудіовізуальних матеріалів належать також мультфільми та пісні-відеокліпи.

У статті І. Юзвяк (2012) проаналізовано методичні особливості використання *мультфільмів* під час викладання української мови як іноземної. Метою дослідження є окреслення можливостей застосування мультфільмів на заняттях зі студентами-іноземцями технічного університету та представлення системи вправ для роботи з цим видом аудіовізуального матеріалу. Авторка звертає увагу на те, що, попри наявність окремих напрацювань у методиці викладання української мови як іноземної, методичні засади використання україномовних фільмів залишаються недостатньо дослідженими. У статті описано основні етапи роботи з художнім фільмом або мультфільмом, зокрема підготовчий етап, етап перегляду та етап після перегляду. Водночас підкреслено проблему обмеженого репертуару сучасних українських художніх фільмів, придатних для навчальних цілей, що зумовило звернення до українських мультфільмів як матеріалу, який відповідає методичним вимогам. На прикладі мультфіль-

му «Ніч перед Різдвом» продемонстровано можливості практичного використання такого контенту. Узагальнюючи, авторка доходить висновку, що залучення відеоматеріалів, фільмів і мультфільмів сприяє підтриманню інтересу студентів до вивчення мови, уникненню монотонності та розвитку їхніх комунікативних навичок [35].

У статті Н. Мартинишин (2017) розглянуто можливості використання *пісень-відеокліпів* як основи занять з української мови як іноземної для дітей. Авторка акцентує на потребі добору сучасних і цікавих для дитячої аудиторії методів навчання та окреслює переваги аудіовізуального методу в процесі засвоєння мови дітьми-іноземцями. У роботі наголошено на актуальності створення навчальних матеріалів з української мови як іноземної для дітей, що зумовлено зростанням кількості українців за кордоном і водночас недостатнім методичним забезпеченням цього напряму (порівняно з матеріалами для дорослих). Особливу увагу зосереджено на піснях-відеокліпах як підґрунті для розроблення уроків з УМІ для дітей, які поєднують аудіальний і візуальний компоненти навчання та сприяють мимовільному засвоєнню мовного матеріалу. На прикладі пісні-відеокліпу Г. Чубач «Баранці» запропоновано методичні рекомендації щодо організації заняття [21].

Отже, аналіз публікацій у збірнику наукових праць «Теорія і практика викладання української мови як іноземної» за період 2006–2025 рр. засвідчує системну й послідовну представленість аудіовізуального методу як одного з ефективних напрямів навчання української мови як іноземної. Спочатку (2007–2012 рр.) аудіовізуальний метод осмислений переважно в теоретичному вимірі – як складник загальної методичної системи навчання, із чітко окресленими принципами, психолого-методичними засадами та поетапною організацією роботи. Подальші публікації демонструють розширення практичного поля його застосування: від використання відеофільмів і мультимедійних засобів до залучення інтерактивних стратегій, автентичного відео, мультфільмів, пісень-відеокліпів і віртуальних екскурсій.

У працях 2010–2020-х років аудіовізуальний метод постає не лише як засіб подання мовного матеріалу, а як інструмент формування комунікативної, соціокультурної компетентностей іноземних здобувачів освіти, з урахуванням рівня володіння мовою та вікових особливостей аудиторії. Водночас низка авторів наголошує на ключовій ролі викладача, який забезпечує методично виважене використання аудіовізуальних матеріалів через чітке планування етапів роботи й добір відповідних завдань.

2. Чільне місце у системі методів навчання української мови як іноземної посідає **комунікативний метод**, «що передбачає вивчення іноземної мови як засобу спілкування на основі опанування моделі природного спілкування» [17 : 85]. У навчальному посібнику «Основи методики викладання української мови як іноземної» (Львів, 2022) його зараховано до комбінованих методів, в основі яких принципи мовленнєвої спрямованості, систематичності, взаємозв'язаного навчання видів мовленнєвої діяльності, усного випередження та опори на письмовий текст [17 : 85]. На сторінках збірника комунікативний метод представлений як один із ключових. Так, у статті Б. Сокола (2007) акцентовано на тому, що для описуваного методу комунікативність є пояснювальним принципом побудови процесу навчання. Дослідник виокремлює базові загальнодидактичні та методичні принципи, на яких ґрунтується комунікативний метод, зокрема, принцип мовленнєво-мисленнєвої активности, принцип індивідуалізації, принцип функціональности, принцип ситуативности та принцип новизни [26 : 17].

Н. Станкевич (2017) присвятила розвідку детальному розгляду принципу си-

туативности. Дослідниця зазначає, що саме певна мовленнєва ситуація обумовлює потребу в спілкуванні і є чинником конкретизації мовленнєвої дії та предметно-змістовного плану мовлення [27 : 96]. Н. Станкевич акцентує на важливому методичному аспекті навчання мови як іноземної – ситуативно-тематичному принципі організації мовного матеріалу, визначаючи метою розвідки доведення методичної цілісности категорій ситуативности й тематичности у навчанні мови як іноземної та виявити ефективні способи презентації навчального матеріалу в їхній взаємодії [27 : 96].

М. Тишковець (2013) у розвідці про використання комунікативного методу вивчення української мови як іноземної в медичному закладі вищої освіти зосереджує увагу на його основних ознаках. Дослідниця, зокрема, визначає головне завдання методу (навчити іноземних студентів розмовляти українською мовою), основний засіб навчання (ділові ігри, що моделюють реальні ситуації спілкування, найтиповіші для чужоземних студентів); обмежене використання рідної мови або мови-посередника під час вивчення іноземної мови; здебільшого інтуїтивне вивчення системи мови (граматики); вивчення лексики в контексті [28 : 41]. Як зазначає М. Тишковець, навчання студентів-іноземців за комунікативним методом передбачає формування комунікативної компетенції – «здатності правильно і доречно користуватися мовою залежно від конкретної ситуації спілкування» [28 : 41].

І. Зозуля, О. Присяжна, Л. Солодар (2014), ділячись досвідом викладання української мови як іноземної у Вінницькому національному технічному університеті, серед основних сучасних методів визначають *метод обговорення* (дискусії). Припускаємо, що йдеться про різновид комунікативного методу, адже авторки статті наголошують, що суть цього методу в можливості «спілкуватися на професійні, країнознавчі, суспільні, побутові теми, цікавитися граматичними правилами української мови. Постійно має бути обговорення будь-якого поняття, проблеми, теми тощо» [11 : 41].

У сучасних розвідках комунікативний підхід актуалізовано, зокрема, в *методі сторителінгу*, який, на думку О. Антонів і Х. Гутнікевич (2025), набуває особливого значення в контексті викладання української мови як іноземної, адже «дає змогу гармонійно поєднувати розвиток мовних навичок із формуванням комунікативної компетентности та збереженням зацікавлености до навчання навіть у дистанційному форматі» [3 : 3]. Дослідниці пропонують приклад використання методу сторителінгу під час навчання української мови як іноземної для рівнів B1-C2 з відповідними лінгводидактичними матеріалами. Цікавою видається вправа-гра «Сюжетне доміно» для розвитку зв’язного монологічного спонтанного мовлення через творче усне висловлювання, яка водночас сприяє формуванню креативного мислення, логіки, навичок співпраці в групі [3 : 7].

І. Кочан (2008) зазначає, що варто вести мову про сукупність методів, які лежать в основі тієї чи тієї методики, виокремлюючи комунікативні методи як такі, що «виробляють здатність взаємодіяти з іншими учасниками навчального процесу та навколишнім середовищем» [13]. В іншій розвідці дослідниця розмірковує над перевагами та недоліками застосування комунікативного методу в практиці роботи з іноземцями, зокрема, актуалізуючи питання, на якому рівні володіння мовою його найдоцільніше використовувати, а також, чи впливає на опанування мови належність студентів до певної мовної групи [15 : 3]. І. Кочан пропонує засоби та прийоми застосування комунікативного методу на заняттях з української мови як іноземної. Як один із основних прийомів комунікативного методу, дослідниця визначає іміта-

цію комунікативних ситуацій із реального життя, які стимулюють іноземців до активного говоріння, тому обов'язково передбачають зв'язок із повсякденним життям студентів, комунікативними викликами, з якими вони стикаються [15 : 4]. І. Кочан розглядає приклади завдань із застосуванням комунікативного методу, зокрема, завдання описати комунікативні ситуації за запропонованими зображеннями, завдання завершити діалог та ін. Крім переваг комунікативного підходу, дослідниця визначає також недоліки, як-от недостатня увага до граматичних норм, що призводить до цього типу помилок у мовленні студентів. Однак, як зауважено, недоліків є значно менше, ніж переваг, що засвідчує безперечну цінність застосування комунікативного методу в лінгводидактичному процесі.

Отже, як свідчить огляд розвідок на сторінках збірника «Теорія і практика викладання української мови як іноземної» 2006–2025 рр., комунікативний метод зберігає свою актуальність у лінгводидактичній практиці. Дослідники вдаються до різних термінів в аспекті комунікативної теорії: *комунікативний метод, комунікативна методика, комунікативний підхід*. Серед базових загальнодидактичних принципів, на яких ґрунтується комунікативний метод, особливої ваги дослідники надають принципу ситуативности, наголошуючи, зокрема, на методичній цілісності категорій ситуативности й тематичности в організації мовного матеріалу. У сучасних працях (2022–2025 рр.) комунікативний підхід актуалізовано, зокрема, в методі сторителінгу, що уможливлює розвиток мовних навичок і формування комунікативної компетентности.

3. Особливу увагу в публікаціях збірника за аналізований період присвячено так званим **інтерактивним методам навчання**, які виокремлюють у межах комунікативного підходу. Їхню специфіку у своїй статті окреслює І. Кочан (2008): суть інтерактивних методів полягає в тому, що навчання відбувається шляхом взаємодії всіх, хто навчається, а це особливо притаманне практиці викладання української мови як іноземної. У процесі застосування інтерактивних технологій моделюють реальні життєві ситуації, пропонують проблеми для спільного розв'язання, використовують рольові ігри [13 : 16]. У роботі описано методи інтерактивного навчання, які можна застосовувати в методиці викладання української мови як іноземної: *мозковий штурм, дерево рішень, акваріум, кейс-метод, синектика, інтерв'ювання, гронування (асоціативний кущ), метод ПРЕС, інтелектуальна розминка, тематична дискусія*.

Ефективність використання інтерактивних методів окреслено в розвідці Л. Колодіної (2011). Спираючись на досвід викладання української мови як іноземної у ПВНЗ «Європейський університет», дослідниця констатує, що вивчення та застосування на практиці новітніх методик (*ідеться про інтерактивні методи – автори*) дає можливість викладачеві української мови як іноземної активізувати процес особистісно-зорієнтованого навчання, впроваджувати комп'ютерні технології та удосконалювати вже адаптовані методи роботи, підвищувати ефективність навчального процесу та рівень знань студентів. Їх застосування збільшує ефективність засвоєння студентами навчального матеріалу, збагачує зміст освітнього процесу, підвищує мотивацію до вивчення української мови, унеможливлює домінування одного учасника навчального процесу над іншими, створює умови для більш тісної співпраці між викладачем та іноземною аудиторією. Наведено приклади дієвих інтерактивних методів, особливу увагу присвячено рольовим іграм [12].

У статті І. Зозулі, О. Присяжної, Л. Солодар (2014) запропоновано огляд основних сучасних методів викладання української мови як іноземної. Появу інтерактив-

них методів навчання української мови дослідниці пояснюють прагненням викладачів втілити на практиці принцип диференційованого підходу до особистості студента, вийти за межі застарілої системи освіти. У дослідженні йдеться про такі методи: 1) *метод обговорення* (дискусія); 2) *метод проєктування*; 3) *метод аудіювання*; 4) *метод рольової гри*. Зауважено, що у зв'язку із запровадженням інтерактивних методів навчання змінюється парадигма навчання. Учені більше уваги приділяють формуванню навичок і вмінь самостійно здобувати знання в умовах дослідницької діяльности. Науковиці висновують: немає одного ідеального методу. Під час викладання української мови як іноземної об'єднують і використовують кілька методів. Нове бачення освіти має на меті створення мотиваційного середовища для студентів під час вивчення української мови як іноземної. Тому сьогодні викладачам-словесникам потрібно постійно вдосконалювати власні знання про методи навчання іноземних мов, впроваджувати у викладацьку практику новітні освітні концепції та йти в ногу з часом [11].

О. Шевченко, Т. Лещенко (2025) у своїй роботі наголошують на необхідності впровадження різноманітних педагогічно вмотивованих і раціональних інтерактивних методів у навчальний процес під час викладання української мови як іноземної. У дослідженні виокремлено такі елементи інтерактивних методів: формування притаманних компетенцій; об'єднання всіх здобувачів у роботі та спілкування з іншими; використання процесів групової динаміки; розкриття творчих здібностей здобувачів; використання вербальних і невербальних засобів комунікації (міміка, жести, мова тіла); інтерактивні стосунки в системах «викладач – здобувач освіти» і «здобувач освіти – здобувач освіти»; робота в невеликих групах на засадах спільної праці; організація активних рольових ігор, ігрових тренінгів; самооцінювання учасниками педагогічного процесу діяльности та взаємодії. Основною перевагою інтерактивних методів навчання визнано те, що вони наближають процес навчання до реальної практичної діяльности фахівців, допомагають активізувати й оптимізувати навчальний процес, дають можливість здобувачам освіти навчитися правильно висловлювати свою думку, аналізувати й обговорювати навчальну інформацію. Серед інтерактивних методів особливу увагу присвячено таким: *метод проєктів, мозковий штурм, метод ситуацій, використання відеоматеріалів і віртуальних екскурсій* [33].

Стаття О. Гриценко присвячена (2019) визначенню можливостей використання *методу проєктів* під час викладання української мови як іноземної, зокрема роботи над відеороликом як видом самостійної роботи. У розвідці авторка розмірковує над визначенням термінологійного апарату дослідження: сформульовано дефініції термінів *проєкт, проєктування / проєктна діяльність, проєктне навчання* тощо. Метод проєктів у методиці викладання української мови як іноземної розглянуто як «особливу структурно-організаційну форму навчального процесу, побудовану на вирішенні певної проблеми, усвідомленої та визначеної, у першу чергу (*насамперед – автори*), студентом у контексті власних потреб комунікативної діяльності, основною метою якої є створення кінцевого продукту (проєкту)». Обґрунтовуючи доцільність використання досліджуваного методу, О. Гриценко зазначає, що залежно від педагогічної мети, проєкт можна використовувати як: варіант проведення підсумкових занять за розділами програми курсу; метод засвоєння поширених тем програми, які передбачають інтеграцію знань із різних предметів; велику творчу роботу, яка дає змогу більш глибоко засвоїти запропонований програмою матеріал у структурі авдиторної та позаавдиторної діяльности; метод контролю навчальних до-

сягнень. Значну увагу присвячено виокремленню основних етапів роботи, тематиці проєктів, критеріям оцінювання студентських проєктів [7].

О. Антонів у своїй публікації (2011) поділилася досвідом використання методу проєктів під час проведення Міжнародної літньої школи «Українська мова і країнознавство» на базі Центру україністики Львівського національного університету імені Івана Франка. Дізнаємося, що тематика проєктів зазвичай є лінгвокраїнознавчою, що сприяє свідомому засвоєнню матеріалу, створенню позитивної мотивації, забезпечує підвищення пізнавальної активности учасників школи. Студенти можуть вибрати різні форми роботи – у групі, у парі, індивідуально. Позитивним аспектом використання цього методу, на думку авторки статті, є те, що робота над проєктом сприяє ефективному активному (а не пасивному) засвоєнню мови, розвиває комунікабельність, творчий підхід кожного учасника. Крім того, акцентовано, що застосування методу проєктів розвиває також методичну компетенцію викладача, оскільки допомагає правильно реагувати на організацію процесу підготовки проєкту, шукати шляхи толерантної кооперації зі студентом, сприяти в адаптації мовного матеріалу відповідно до рівня знань кожного учасника школи. Зауважено, що саме метод проєтів укінці дає найкращі результати й позитивні відгуки студентів [2].

Методику використання *інтерактивних ігор* у процесі вивчення української термінології кіномистецтва висвітлено в дослідженні І. Василяйко (2013). Авторка наголошує, що ігри – один із найактивніших методів навчання мови, який забезпечує не лише розвиток мовлення, формування і вдосконалення умінь, навичок комунікації українською мовою в різноманітних (близьких до реальних) ситуаціях, а й сприяє підвищенню зацікавлености студентів у вивченні термінної лексики української мови. У роботі запропоновано приклади реалізації таких інтерактивних ігор: «Мікрофон», «Знайди пару», «Четвертий зайвий» тощо. Авторка зауважує, що арсенал інтерактивних ігор досить великий, але найбільш поширеними з них є завдання на моделювання, зокрема рольові ігри. Кожна така гра відбувається за певною схемою: іноземців «вводять» у ситуацію, на основі якої вони отримують нове завдання і виконують відповідні ролі. Дослідниця підсумовує: хоча інтерактивні вправи потребують значної кількості часу і учня, і викладача, проте результат від занять з їхнім використанням стає стимулом для подальшої роботи з цими методами навчання [5].

У статті І. Фецко проаналізовано особливості використання ігрових колективних методів навчання у викладанні української мови студентам-полякам високого рівня володіння мовою, запропоновано низку *ігрових вправ* для вивчення української термінолексики музейництва, висвітлено методику їхнього проведення. Авторка, зокрема, наводить приклади застосування відомих в українській лінгводидактиці інтерактивних завдань, таких як: «Сенкан», «Коло ідей», «Акваріум», «Куб», «Прес» і т. ін. Цікавими та результативними, за спостереженнями І. Фецко, можуть бути також такі колективні ігрові завдання: «Кола на воді», «Хто більше», «Словникові сходинки», «Слова-переверти», які сприятимуть засвоєнню термінолексики музейництва. На думку дослідниці, вивчення української мови як іноземної і на початковому етапі, і на основному неможливе без гри, адже саме її використання допоможе іноземним студентам без зусиль та із задоволенням долучитися до процесу вивчення та засвоєння матеріалу. Однак, щоб досягти бажаного навчального результату, ігрові колективні завдання необхідно ретельно добирати, планувати, готувати та керувати ними. Водночас зауважено, що неможливо побудувати весь процес на-

вчання української мови як іноземної винятково на ігрових технологіях. Це лише один із багатьох варіантів навчання, які допомагають досягнути мети і приносять результат у поєднанні з іншими методами й прийомами [30].

Отже, у дослідженнях аналізованого збірника висвітлено широку палітру інтерактивних методів, які успішно адаптовані до специфіки викладання української мови іноземцям. Інтерактивні методи постають як розгалужена система, що має потужний потенціал для підвищення якости й ефективности освіти, стимулює самостійну дослідницьку діяльність студентів і відповідає сучасним викликам методики викладання української мови як іноземної. Водночас автори аналізованих статей наголошують, що ефективність інтерактивного навчання залежить від методичної майстерности викладача, його вміння гнучко поєднати новітні і класичні методи.

4. Цифрові методи. Ця група присвячена використанню комп'ютерних, інтернет-технологій у навчанні української мови як іноземної та особливостям дистанційного формату навчання. Зростання актуальности теми впровадження інформаційних технологій в освітній процес, зокрема, через зміну формату навчання (дистанційне, змішане), спричинило активізацію дослідницького інтересу до неї. У період від 2019 р. до початку 2023 р. відбулася низка конференцій, присвячених проблемі впровадження інноваційних технологій у дидактичний процес, із публікацією праць відповідної тематики. У збірнику «Теорія і практика викладання української мови як іноземної», зокрема, вже у 2017 році виокремлено тематичний блок розвідок «Методика та новітні технології у викладанні української мови як іноземної», який у 2022 році перейменовано на «Традиційні методи і новітні технології у викладанні української мови як іноземної». Однак тему дистанційного навчання й актуальних для нього методів на сторінках збірника дослідники порушують із 2007 року. Так, у статті Л. Антонів (2007) проаналізовано переваги *дистанційного навчання*. Авторка спирається на нормативні документи, які регламентують розвиток дистанційного навчання в Україні, акцентує на проблемах дистанційної освіти, а також особливостях вивчення української мови як іноземної за допомогою дистанційних засобів [1]. Дослідниця виокремлює методи, актуальні для дистанційної форми навчання, зокрема, інформаційно-рецептивний метод (передбачає сприймання навчального матеріалу і його засвоєння), репродуктивний метод (відтворення вивченої інформації), а також метод теоретично-практичного вивчення мови, що базується на виконанні тренувальних вправ.

Видання збірника за 2011 р. засвідчує появу термінів «новітні технології» та «інтернет-технології» у вивченні мови як іноземної. Наприклад, у згаданій вище статті Л. Колодіної (2011) розглянуто ефективність використання *новітніх технологій* у контексті основних проблем викладання української мови як іноземної. Авторка зосереджує увагу головно на інтерактивних методах і рольових іграх, а також аналізує результати їх практичного застосування [12 : 239]. Відтак з'являється тенденція кореляції термінів «новітні технології» та «інтерактивні методи навчання».

І. Довгий у статті «Освітні можливості інтернет-технологій у вивченні мови як іноземної» (2011) актуалізує поняття *віртуального мовного середовища навчання* та *інтерактивности*. У розумінні автора інтерактивність постає як «активна двостороння взаємодія викладача і студента, що передбачає зацікавленість студента, творче переосмислення ним отриманих знань» [10 : 269]. Дослідник виокремлює основні критерії інтерактивної моделі навчання, як-от: можливість неформальної дискусії, вільний виклад матеріалу, освітні можливості інтернет-технологій, наяв-

ність групових завдань, які вимагають колективних зусиль, ініціативність студента, виконання письмових робіт, постійний контроль під час семестру.

У подальших статтях простежуємо продовження тенденції часткового ототожнення поняття новітніх технологій із поняттям інтерактивних методів навчання. Наприклад, у назві статті Н. Мірзоян (2014) промовисто засвідчено поєднання інтерактивних методів і сучасних технологій для розвитку комунікативних компетенцій у вивченні іноземних мов, зокрема української мови як іноземної [22 : 44]. Л. Морозова та О. Морозова (2014) розглядають перспективи використання інтерактивних методів та новітніх технологій у процесі викладання мовних та природничих дисциплін у контексті стану, проблем і перспектив розвитку дистанційної освіти як нової форми навчання XXI ст. [23].

Н. Гимер (2013) як один із новітніх методів інтенсифікації навчання іноземців української мови виокремлює *візуалізацію знань*. Як зазначає дослідниця, під цим терміном варто розуміти «створення та розповсюдження знань між людьми завдяки яскравим і раціональним засобам вираження» [6 : 68]. Як приклади візуалізації Н. Гимер наводить евристичні ескізи, концептуальні діаграми, візуальні метафори та анімації знань, а також наголошує на тому, що термін «візуалізація знань» не треба плутати з поняттям візуалізації інформації як покращенням пошуку та доступу до інформації [6 : 68]. Дослідниця розглядає особливості застосування методів візуалізації знань, які ґрунтуються на принципі ґештальта, виокремлюючи передусім метод інтелект-карти. За визначенням Н. Гимер, це «видозмінений метод зображення процесу загального системного мислення для створення візуалізації, структуризації і класифікації ідей» [6 : 68]. Дослідниця описує структуру карти: тему (центральний елемент), підтеми (вузлові ґештальти) та мікротеми (уточнювальні причинно-наслідкові зв'язки, що підпорядковані підтемі). Н. Гимер пропонує також покроковий алгоритм застосування методу. Другий змістовий блок статті – опис технічного засобу щодо використання інформаційних технологій – інтерактивних дощок. Дослідниця зосереджує увагу на різновидах інтерактивних дощок, особливостях і перевагах їх застосування.

До методу *інтелект-карт*, або ж *ментальних карт, ментальних мап, інтелектуальних карт (альтернативні номінації)* як окремого методу в контексті впровадження цифрових технологій дослідники часто апелюють на сторінках аналізованого збірника. Так, Л. Назаревич та Г. Мацюк (2025) діляться досвідом застосування цього методу для навчання української мови іноземних студентів у Тернопільському національному технічному університеті імені Івана Пулюя. Як зазначають дослідниці, «ментальні мапи стали дієвим інструментом для структурування мовного матеріалу, розвитку зв'язного мовлення та активізації мовної діяльності студентів» [24 : 113]. У статті авторки аналізують основні функції та переваги мап для формування комунікативної компетентності, розглядають інтеграцію ментальних мап у тандем-навчання, а також пропонують практичні завдання із застосуванням методу ментальних мап.

Про переваги використання ментальних карт як засобу візуалізації навчального матеріалу йдеться у статті І. Фецко (2025). Дослідниця обґрунтовує доречність застосування методу ментальних карт в іншомовній авдиторії, а також виокремлює платформи, за допомогою яких можна створити ментальні карти, наприклад, Mindmup, Coggle та SpiderScribe. Авторка пропонує зразки ментальних карт із лексичних тем «Пори року» і «Зовнішність» та граматичної теми «Рід іменника» [31].

Проблемі впровадження інформаційних технологій на заняттях з української

мови як іноземної в умовах дистанційного навчання присвячена стаття Х. Щепанської. У розвідці йдеться про переваги застосування новітніх технологій у сучасному освітньому процесі, зокрема, під час вивчення української мови як іноземної, схарактеризовано онлайн-інструменти для організації освітнього процесу, описано доступні інформаційні засоби (інтерактивні дошки, платформи та інші онлайн-ресурси). Запропоновано класифікацію інструментів онлайн-освіти на заняттях з української мови як іноземної, визначено переваги роботи з хмарним середовищем для збереження і відтворення навчальних матеріалів – створення кейсів, сайтів, онлайн-підручників із Book Creator [34].

Отже, поняття інноваційних методів навчання української мови як іноземної на сторінках збірника «Теорія і практика викладання української мови як іноземної» 2006–2025 рр. тісно пов'язане з темою дистанційного навчання та інтерактивних методів. Про важливість виокремлення та опанування методів, актуальних для дистанційної форми навчання, йшлося вже в розвідках від 2007 р. Актуалізацію термінів «новітні технології» та «інтернет-технології» у вивченні мови як іноземної на сторінках збірника спостерігаємо від 2011 р. У цей час дослідники частково ототожнюють поняття інноваційних методів та інтерактивних методів. Від 2013 р. дотепер актуальним методом у контексті впровадження цифрових технологій є метод ментальних карт. Автори відповідних розвідок щоразу наголошують на цінності та практичних перевагах цього методу як засобу візуалізації навчального матеріалу, що є особливо доречним для сучасного покоління студентів.

Висновки. Аналіз публікацій у збірнику наукових праць «Теорія і практика викладання української мови як іноземної» за 2006–2025 рр. засвідчує послідовну й різноаспектну репрезентацію проблеми методів навчання української мови як іноземної. Аудіовізуальний метод постає як один із найбільш системно розроблюваних: від теоретичного осмислення до широкого практичного застосування з використанням автентичного відеоконтенту та мультимедійних ресурсів, що підтверджує його адаптивність і методичну перспективність. Комунікативний метод, попри варіативність термінологічних позначень, зберігає статус базового підходу в навчанні української мови як іноземної. У сучасних публікаціях його актуалізують через нові форми роботи, зокрема сторителінг, орієнтований на розвиток комунікативної компетентності. Інтерактивні методи представлені як ефективний інструментарій активізації навчальної діяльности та підвищення якости освіти за умови методично виваженого поєднання з традиційними формами навчання. Цифрові інноваційні методи пов'язані з розвитком дистанційного навчання й інтернет-технологій; зокрема, метод ментальних карт трактують як результативний засіб візуалізації та структурування навчального матеріалу. Матеріали збірника відображають еволюцію методів навчання української мови як іноземної – від класичних підходів до комплексної системи їх використання, що відповідає сучасним освітнім викликам.

Отже, представлений у збірнику спектр методів реалізується як ефективний дидактичний ресурс за умови методичної компетентности викладача, його здатности доцільно добирати, поєднувати й адаптувати методи відповідно до навчальної мети, аудиторії та освітнього контексту.

Список використаної літератури

1. Антонів О. Дистанційне вивчення мови: проблеми та методи. *Теорія і практика викладання української мови як іноземної.* 2007. Вип. 2. С. 48–54.

2. Антонів О. Метод проектів як один із способів активізації вивчення української мови в іншомовній аудиторії. *Теорія і практика викладання української мови як іноземної.* 2011. Вип. 6. С. 272–276.

3. Антонів О., Гутнікевич Х. Сторителінг у навчанні української мови як іноземної. *Теорія і практика викладання української мови як іноземної.* 2025. Випуск 19. С. 3–11.

4. Білик О., Сухорукова О. Навчальні відеоматеріали у формуванні соціокультурної компетенції під час вивчення української мови як іноземної. *Теорія і практика викладання української мови як іноземної.* 2011. Вип. 6. С. 259–267.

5. Василяйко І. Використання інтерактивних технологій під час вивчення української мови як іноземної (на матеріалі термінології кіномистецтва). *Теорія і практика викладання української мови як іноземної.* 2013. Вип. 8. С. 144–149.

6. Гимер Н. Візуалізація знань як метод інтенсифікації навчання іноземців української мови. *Теорія і практика викладання української мови як іноземної.* 2013. Вип. 8. С. 66–71.

7. Гриценко О. Робота над відеороликом – вид проєктної діяльності студентів на заняттях з української мови як іноземної. *Теорія і практика викладання української мови як іноземної*. 2019. Вип. 14. С. 80–94.

8. Дерба С. Застосування мультимедійних засобів на практичних заняттях з української мови як іноземної. *Теорія і практика викладання української мови як іноземної.* 2011. Вип. 6. С. 253–258.

9. Дерба С. Вивчення української мови як іноземної на основі аудіовізуального методу. *Теорія і практика викладання української мови як іноземної*. 2012. Вип. 7. С. 71–75.

10. Довгий І. Освітні можливості Інтернет-технологій у вивченні мови як іноземної. *Теорія і практика викладання української мови як іноземної.* 2011. Вип. 6. С. 268–271.

11. Зозуля І., Присяжна О., Солодар Л. Основні сучасні методи викладання української мови як іноземної (досвід викладачів кафедри мовознавства вінницького національного технічного університету). *Теорія і практика викладання української мови як іноземної.* 2014. Вип. 9. С. 22–27.

12. Колодіна Л. Новітні технології викладання української мови як іноземної (на прикладі досвіду ПВНЗ «Європейський університет», м. Київ). *Теорія і практика викладання української мови як іноземної.* 2011. Вип. 6. С. 239–243.

13. Кочан І. М. Нові освітні технології в практиці викладання української мови як іноземної. *Теорія і практика викладання української мови як іноземної.* 2008. Вип. 3. С. 14–20.

14. Кочан І. М. Методи викладання мови як іноземної: екскурс в історію. *Теорія і практика викладання української мови як іноземної.* 2016. Вип. 12. С. 52–61.

15. Кочан І. Ще раз про комунікативний метод. *Теорія і практика викладання української мови як іноземної.* 2022. Вип. 16. С. 3–10.

16. Кочан І. М. Науково-методична продукція катедри українського прикладного мовознавства за двадцять років. *Теорія і практика викладання української мови як іноземної.* 2023. Вип. 17. С. 112–119.

17. Кочан І. М., Мацюк З. О., Туркевич О. В. Основи методики викладання української мови як іноземної : навч. посіб. / за ред. З. О. Мацюк. Львів, 2022. 152 с.

18. Кузь Г. Спецкурс «Методика викладання української мови як іноземної» у системі комплексної навчально-методичної підготовки викладача української мови. *Теорія і практика викладання української мови як іноземної*. 2011. Вип. 6. С. 57–63.

19. Кучеренко І. А. Професійна компетентність сучасного вчителя-словесника як інтегральна характеристика фахівця нової генерації. *Мат-ли І Міжнар. наук.-практ. конф. «Філологія та лінгводидактика в умовах євроінтеграції: реалії і перспективи»* (25–26 жовт. 2018 р.) / за заг. ред. І. В. Гайдаєнко ; упор. Т. Г. Окуневич. 2018. С. 100–103.

20. Линчак І. Автентичне відео в навчанні української мови як іноземної. *Теорія і практика викладання української мови як іноземної*. 2024. Вип. 18. С. 34–43.

21. Мартинишин Н. Пісня-відеокліп в основі заняття з української мови як іноземної для дітей. *Теорія і практика викладання української мови як іноземної*. 2017. Вип. 13. С.184–190.

22. Мірзоян Н. Поєднання інтерактивних методів і сучасних інформаційних технологій при комунікативному підході до вивчення української мови як іноземної. *Теорія і практика викладання української мови як іноземної.* 2014. Вип. 10. С. 44–51.

23. Морозова Л., Морозова О. Дистанційне навчання на сучасному етапі, новітні технології викладання мовних та природничих дисциплін у вишах. *Теорія і практика викладання української мови як іноземної.* 2014. Вип. 10. С. 52–59.

24. Назаревич Л., Мацюк Г. Ментальні мапи: теорія і практика застосування на заняттях української мови. *Теорія і практика викладання української мови як іноземної.* 2025. Вип. 19. С. 113–127.

25. Палінська О. Особистість викладача й ефективність занять з української мови як іноземної. *Теорія і практика викладання української мови як іноземної*. 2012. Вип. 7. С. 42–48.

26. Сокіл Б. Методи вивчення української мови як іноземної та їх характеристика. *Теорія і практика викладання української мови як іноземної*. 2007. Вип. 2. С. 14–18.

27. Станкевич Н. Методичні аспекти категорії ситуативності й тематичності у навчанні української мови як іноземної. *Теорія і практика викладання української мови як іноземної*. 2017. Вип. 13. С. 95–108.

28. Тишковець М. Використання комунікативного методу вивчення української мови як іноземної у медичному ВНЗ. *Теорія і практика викладання української мови як іноземної.* 2013. Вип. 8. С. 40–48.

29. Туркевич О. Терміни *компетенція* і *компетентність* в українській лінгводидактиці. *Теорія і практика викладання української мови як іноземної*. 2013. Вип. 8. С. 130–135.

30. Фецко І. Реалізація колективного навчання для удосконалення мовленнєвої компетенції студентів-поляків високого рівня засобами фахової мови музейників. *Теорія і практика викладання української мови як іноземної*. 2021. Вип. 15. С. 108–119.

31. Фецко І. Використання ментальних карт як засобу візуалізації навчального матеріалу у формуванні мовної й мовленнєвої компетентності студентів-іноземців. *Теорія і практика викладання української мови як іноземної.* 2025. Вип. 19. С. 21–31.

32. Цісар Н., Ценюх О., Мерцало М., Ставнича С., Скиба К. Аудіовізуальні засоби у навчанні іноземців. *Теорія і практика викладання української мови як іноземної*. 2016. Вип. 12. С. 210–217.

33. Шевченко О., Лещенко Т. Інтерактивні стратегії навчання української мови іноземних здобувачів освіти. *Теорія і практика викладання української мови як іноземної*. 2025. Вип. 19. С. 32–45.

34. Щепанська Х. Інформаційні технології на заняттях української мови як іноземної в умовах дистанційного навчання. *Теорія і практика викладання української мови як іноземної.* 2023. Вип. 17. С. 50– 57.

35. Юзвяк І. Мультфільми на уроках з української мови як іноземної. *Теорія і практика викладання української мови як іноземної*. 2012. Вип. 7. С. 76–83.

References

1. Antoniv O. Dystantsiine vyvchennia movy: problemy ta metody. *Teoriia i praktyka vykladannia ukrainskoi movy yak inozemnoi.* 2007. Vyp. 2. S. 48–54.

2. Antoniv O. Metod proektiv yak odyn iz sposobiv aktyvizatsii vyvchennia ukrainskoi movy v inshomovnii audytorii. *Teoriia i praktyka vykladannia ukrainskoi movy yak inozemnoi.* 2011. Vyp. 6. S. 272–276.

3. Antoniv O., Hutnikevych Kh. Storytelinh u navchanni ukrainskoi movy yak inozemnoi.

Teoriia i praktyka vykladannia ukrainskoi movy yak inozemnoi. 2025. Vypusk 19. S. 3–11.

4. Bilyk O., Sukhorukova O. Navchalni videomaterialy u formuvanni sotsiokulturnoi kompetentsii pid chas vyvchennia ukrainskoi movy yak inozemnoi. *Teoriia i praktyka vykladannia ukrainskoi movy yak inozemnoi.* 2011. Vyp. 6. S. 259–267.

5. Vasyliaiko I. Vykorystannia interaktyvnykh tekhnolohii pid chas vyvchennia ukrainskoi movy yak inozemnoi (na materiali terminolohii kinomystetstva). *Teoriia i praktyka vykladannia ukrainskoi movy yak inozemnoi.* 2013. Vyp. 8. S. 144–149.

6. Hymer N. Vizualizatsiia znan yak metod intensyfikatsii navchannia inozemtsiv ukrainskoi movy. *Teoriia i praktyka vykladannia ukrainskoi movy yak inozemnoi*. 2013. Vyp. 8. S. 66–71.

7. Hrytsenko O. Robota nad videorolykom – vyd proiektnoi diialnosti studentiv na zaniattiakh z ukrainskoi movy yak inozemnoi. *Teoriia i praktyka vykladannia ukrainskoi movy yak inozemnoi.* 2019. Vyp. 14. S. 80–94.

8. Derba S. Zastosuvannia multymediinykh zasobiv na praktychnykh zaniattiakh z ukrainskoi movy yak inozemnoi. *Teoriia i praktyka vykladannia ukrainskoi movy yak inozemnoi.* 2011. Vyp. 6. S. 253–258.

9. Derba S. Vyvchennia ukrainskoi movy yak inozemnoi na osnovi audiovizualnoho metodu. *Teoriia i praktyka vykladannia ukrainskoi movy yak inozemnoi.* 2012. Vyp. 7. S. 71–75.

10. Dovhyi I. Osvitni mozhlyvosti Internet-tekhnolohii u vyvchenni movy yak inozemnoi. *Teoriia i praktyka vykladannia ukrainskoi movy yak inozemnoi.* 2011. Vyp. 6. S. 268–271.

11. Zozulia I., Prysiazhna O., Solodar L. Osnovni suchasni metody vykladannia ukrainskoi movy yak inozemnoi (dosvid vykladachiv kafedry movoznavstva vinnytskoho natsionalnoho tekhnichnoho universytetu). *Teoriia i praktyka vykladannia ukrainskoi movy yak inozemnoi.* 2014. Vyp. 9. S. 22–27.

12. Kolodina L. Novitni tekhnolohii vykladannia ukrainskoi movy yak inozemnoi (na prykladi dosvidu PVNZ «Ievropeiskyi universytet», m. Kyiv). *Teoriia i praktyka vykladannia ukrainskoi movy yak inozemnoi.* 2011. Vyp. 6. S. 239–243.

13. Kochan I. M. Novi osvitni tekhnolohii v praktytsi vykladannia ukrainskoi movy yak inozemnoi. *Teoriia i praktyka vykladannia ukrainskoi movy yak inozemnoi.* 2008. Vyp. 3. S. 14–20.

14. Kochan I. M. Metody vykladannia movy yak inozemnoi: ekskurs v istoriiu. *Teoriia i praktyka vykladannia ukrainskoi movy yak inozemnoi.* 2016. Vyp. 12. S. 52–61.

15. Kochan I. Shche raz pro komunikatyvnyi metod. *Teoriia i praktyka vykladannia ukrainskoi movy yak inozemnoi.* 2022. Vyp. 16. S. 3–10.

16. Kochan I. M. Naukovo-metodychna produktsiia katedry ukrainskoho prykladnoho movoznavstva za dvadtsiat rokiv. *Teoriia i praktyka vykladannia ukrainskoi movy yak inozemnoi*. 2023. Vyp. 17. S. 112–119.

17. Kochan I. M., Matsiuk Z. O., Turkevych O. V. Osnovy metodyky vykladannia ukrainskoi movy yak inozemnoi : navch. posib. / za red. Z. O. Matsiuk. Lviv, 2022. 152 s.

18. Kuz H. Spetskurs «Metodyka vykladannia ukrainskoi movy yak inozemnoi» u systemi kompleksnoi navchalno-metodychnoi pidhotovky vykladacha ukrainskoi movy. *Teoriia i praktyka vykladannia ukrainskoi movy yak inozemnoi*. 2011. Vyp. 6. S. 57–63.

19. Kucherenko I. A. Profesiyna kompetentnist suchasnoho vchytelia-slovesnyka yak intehralna kharakterystyka fakhivtsia novoï heneratsiï. *Mat-ly I Mizhnar. nauk.-prakt. konf. «Filolohiia ta linhvodydaktyka v umovakh yevrointehratsiï: realiï i perspektyvy»* (25–26 zhovt. 2018 r.) / za zah. red. I. V. Haŭdaienko ; upor. T. H. Okunevych. 2018. S. 100–103.

20. Lynchak I. Avtentychne video v navchanni ukrainskoi movy yak inozemnoi. *Teoriia i praktyka vykladannia ukrainskoi movy yak inozemnoi.* 2024. Vyp. 18. S. 34–43.

21. Martynyshyn N. Pisnia-videoklip v osnovi zaniattia z ukrainskoi movy yak inozemnoi dlia ditei. *Teoriia i praktyka vykladannia ukrainskoi movy yak inozemnoi.* 2017. Vyp. 13. S. 184–190.

22. Mirzoian N. Poiednannia interaktyvnykh metodiv i suchasnykh informatsiinykh tekhnolohii pry komunikatyvnomu pidkhodi do vyvchennia ukrainskoi movy yak inozemnoi. *Teoriia i praktyka vykladannia ukrainskoi movy yak inozemnoi.* 2014. Vyp. 10. S. 44–51.

23. Morozova L., Morozova O. Dystantsiine navchannia na suchasnomu etapi, novitni

tekhnolohii vykladannia movnykh ta pryrodnychykh dystsyplin u vyshakh. *Teoriia i praktyka vykladannia ukrainskoi movy yak inozemnoi.* 2014. Vyp. 10. S. 52–59.

24. Nazarevych L., Matsiuk H. Mentalni mapy: teoriia i praktyka zastosuvannia na zaniattiakh ukrainskoi movy. *Teoriia i praktyka vykladannia ukrainskoi movy yak inozemnoi.* 2025. Vyp. 19. S. 113–127.

25. Palinska O. Osobystist vykladacha y efektyvnist zaniat z ukrainskoi movy yak inozemnoi. *Teoriia i praktyka vykladannia ukrainskoi movy yak inozemnoi.* 2012. Vyp. 7. S. 42–48.

26. Sokil B. Metody vyvchennia ukrainskoi movy yak inozemnoi ta yikh kharakterystyka. *Teoriia i praktyka vykladannia ukrainskoi movy yak inozemnoi.* 2007. Vyp. 2. S. 14–18.

27. Stankevych N. Metodychni aspekty katehorii sytuatyvnosti y tematychnosti u navchanni ukrainskoi movy yak inozemnoi. *Teoriia i praktyka vykladannia ukrainskoi movy yak inozemnoi.* 2017. Vyp. 13. S. 95–108.

28. Tyshkovets M. Vykorystannia komunikatyvnoho metodu vyvchennia ukrainskoi movy yak inozemnoi u medychnomu VNZ. *Teoriia i praktyka vykladannia ukrainskoi movy yak inozemnoi.* 2013. Vyp. 8. S. 40–48.

29. Turkevych O. Terminy *kompetentsiia* i *kompetentnist* v ukrainskii linhvodydaktytsi. *Teoriia i praktyka vykladannia ukrainskoi movy yak inozemnoi.* 2013. Vyp. 8. S. 130–135.

30. Fetsko I. Realizatsiia kolektyvnoho navchannia dlia udoskonalennia movlennievoi kompetentsii studentiv-poliakiv vysokoho rivnia zasobamy fakhovoi movy muzeinykiv. *Teoriia i praktyka vykladannia ukrainskoi movy yak inozemnoi.* 2021. Vyp. 15. S. 108–119.

31. Fetsko I. Vykorystannia mentalnykh kart yak zasobu vizualizatsii navchalnoho materialu u formuvanni movnoi y movlennievoi kompetentnosti studentiv-inozemtsiv. *Teoriia i praktyka vykladannia ukrainskoi movy yak inozemnoi.* 2025. Vyp. 19. S. 21–31.

32. Tsisar N., Tseniukh O., Mertsalo M., Stavnycha S., Skyba K. Audiovizualni zasoby u navchanni inozemtsiv. *Teoriia i praktyka vykladannia ukraïnskoï movy yak inozemnoï.* 2016. Vyp. 12. S. 210–217.

33. Shevchenko O., Leshchenko T. Interaktyvni stratehii navchannia ukrainskoi movy inozemnykh zdobuvachiv osvity. *Teoriia i praktyka vykladannia ukrainskoi movy yak inozemnoi.* 2025. Vyp. 19. S. 32–45.

34. Shchepanska Kh. Informatsiini tekhnolohii na zaniattiakh ukrainskoi movy yak inozemnoi v umovakh dystantsiinoho navchannia. *Teoriia i praktyka vykladannia ukrainskoi movy yak inozemnoi.* 2023. Vyp. 17. S. 50– 57.

35. Yuzviak I. Multfilmy na urokakh z ukrainskoi movy yak inozemnoi. *Teoriia i praktyka vykladannia ukraïnskoï movy yak inozemnoi.* 2012. Vyp. 7. S. 76–83.

ON THE ISSUE OF METHODS OF TEACHING UKRAINIAN AS A FOREIGN LANGUAGE ON THE PAGES OF THE SCIENTIFIC JOURNAL «THEORY AND PRACTICE OF TEACHING UKRAINIAN AS A FOREIGN LANGUAGE» (2006–2025)

Mariia Kukharchshyn

Ivan Franko National University of Lviv
Department of Ukrainian Applied Linguistic
1 Universitetska Str., room 233, 79001, Lviv, Ukraine
phone: 032 239 43 55
e-mail: mariya.kukharchyshyn@lnu.edu.ua
https://orcid.org/0000-0003-2314-9601

Adriana Chuchvara

Ivan Franko National University of Lviv
Department of Ukrainian Applied Linguistic
1 Universitetska Str., room 233, 79001, Lviv, Ukraine
phone: 032 239 43 55
e-mail: adriana.chuchvara@lnu.edu.ua
https://orcid.org/0000-0002-4636-9968

Khrystyna Shchepanska

Ivan Franko National University of Lviv
Department of Ukrainian Applied Linguistic
1 Universitetska Str., room 233, 79001, Lviv, Ukraine
phone: 032 239 43 55
e-mail: Khrystyna.Shchepanska@lnu.edu.ua
https://orcid.org/0000-0001-6393-5987

The article offers a comprehensive review of the methodology for teaching Ukrainian as a foreign language. It addresses a critical linguodidactic issue: the specific characteristics of modern teaching methods as presented in the scientific journal *Theory and Practice of Teaching Ukrainian as a Foreign Language* over 2006–2025. The object of the study is the methods of teaching Ukrainian as a foreign language, while the subject focuses on the systematization and characterization of research and publications dedicated to these methods. The source base includes articles published in the scientific journal *Theory and Practice of Teaching Ukrainian as a Foreign Language* during 2006–2025. The study groups the publications according to the types of teaching methods applied to Ukrainian as a foreign language and analyzes the use of audiovisual, communicative, interactive, and digital approaches in contemporary linguodidactics. The analysis reveals a consistent and multifaceted representation of Ukrainian as a foreign language teaching methodologies. The audiovisual method emerges as one of the most systematically developed, evolving from theoretical conceptualization to broad practical application using authentic video content and multimedia resources, which underscores its adaptability and methodological promise. The communicative method, despite terminological variations, remains the foundational approach in teaching Ukrainian as a foreign language. Recent publications revitalize this method through innovative techniques such as Storytelling aimed at developing communicative competence. Interactive methods are presented as effective tools for activating learning and enhancing educational quality, provided they are methodologically balanced with traditional forms of instruction. Digital and innovative methods are linked to the advancement of distance learning and internet technologies; specifically, the mind-mapping method is interpreted as a productive means of visualizing and structuring educational material. The journal's materials reflect the evolution of Ukrainian as a foreign language teaching methods – from classical approaches to an integrated system that addresses contemporary educational challenges.

Consequently, the spectrum of methods presented in the collection serves as an effective didactic resource, contingent upon the teacher's methodological competence and their ability to appropriately select, combine, and adapt methods according to the learning objectives, student audience, and educational context.

Key words: audiovisual method, communicative method, interactive methods, digital methods, modern linguodidactics, teacher of Ukrainian as a foreign language.

Стаття надійшла до редакції 11.01.2026
доопрацьована 14.01.2026
прийнята до друку 17.01.2026